

Ο μύθος διεκδίκησης της Αμβρακίας

Κρυμμένη κάτω από τη σύγχρονη πόλη της Άρτας βρίσκεται θαμμένη η Αμβρακία «πόλις ελληνίς» κατά τον Ψευδο-Σκύλακα, που ιδρύθηκε από Κορίνθιους αποίκους το τελευταίο τέταρτο του 7^{ου} αι. π.Χ. και έμελλε να αναδειχθεί στην ισχυρότερη πόλη-κράτος της αρχαίας Ηπείρου.

Ο μύθος

Ήταν πριν από 2.500 χρόνια περίπου, στη γη των Δρυόπων στην Ήπειρο, όταν ο Απόλλωνας, η Άρτεμη και ο Ηρακλής, φιλονικούσαν για την κατοχή της Αμβρακίας. Κριτής στην έντονη φιλονικία των θεοτήτων ορίστηκε ο Κραγαλέας, ένας τοπικός ήρωας γνωστός για τη σύνεση και την ευθυκρισία του.

Κραγαλέας | Cragaleus
Franz Xaver Stöber, 1837

Οι τρεις θεότητες εμφανίστηκαν μπροστά του, ενώ ο Κραγαλέας έβασκε το κοπάδι του κοντά στα λουτρά του Ηρακλή και του ζήτησαν να ακούσει τα επιχειρήματά τους και να αποφασίσει εκείνος σε ποιον από τους τρεις θα ανήκε η Αμβρακία.

Ο Απόλλωνας ισχυρίστηκε ότι η Αμβρακία του ανήκε! Ο γιος του, ο Μελανέας, ήταν βασιλιάς των Δρυόπων και είχε μια κόρη που ονομαζόταν Αμβρακία, από την οποία πήρε το όνομά της η πόλη. Ο ίδιος ο Απόλλωνας είχε επίσης δείξει μεγάλη εύνοια στην πόλη απέναντι στις επιθέσεις των Ηπειρωτών και βοήθησε τους Αμβρακιώτες να απαλλαγούν από τον τύραννο Φάλακο. Τέλος, χάρη στους χρησμούς του ο Γοργός, γιος του Κυψέλου, τυράννου της Κορίνθου, οδήγησε τους

Κορίνθιους στην περιοχή αυτή που ιδρύθηκε η Αμβρακία. Ο Απόλλωνας, εξάλλου, ήταν εκείνος που πάντα εξασφάλιζε την τάξη, τον νόμο και τη δικαιοσύνη, για τα οποία η πόλη τον λάτρευε ως Απόλλωνα Πύθιο Σωτήρα (Σωτήρα).

Η Άρτεμη ισχυρίστηκε ότι όταν ο Φάλαικος κυβερνούσε ως τύραννος στην πόλη, κανείς δεν μπορούσε να τον απομακρύνει λόγω του φόβου που προκαλούσε. Ήταν όμως εκείνη που προκάλεσε την εξόντωσή του, όταν μια μέρα που ο τύραννος είχε πάει για κυνήγι, η Άρτεμη εμφάνισε μπροστά του ένα λιονταράκι. Τη στιγμή που εκείνος προσπάθησε να πάρει το λιονταράκι στην αγκαλιά του, η μητέρα του έπεσε πάνω του και του έσκισε το στήθος. Έκτοτε οι Αμβρακιώτες έκαναν εξιλαστήριες προσφορές στη θεά ως Άρτεμη Ηγεμόνα και έστησαν στην πόλη μία εικόνα της ως Άρτεμη Αγροτέρα (κυνηγός).

Ο Ηρακλής με τη σειρά του δήλωσε ότι η Αμβρακία και ολόκληρη η Ήπειρος του ανήκαν. Υπενθύμισε ότι ήταν αυτός που απώθησε τους Κέλτες, τους Χάονες, τους Θεσπρωτούς και όλους τους Ηπειρώτες όταν προσπάθησαν να κλέψουν τα ζώα του Γηρύονη που ζούσε στην περιοχή γύρω από την Αμβρακία. Επιπλέον, επεσήμανε ότι οι Κορίνθιοι που ήρθαν στην περιοχή για να ιδρύσουν την Αμβρακία είναι απόγονοί του.

Αφού άκουσε τα επιχειρήματα τους, ο Κραγάλεας αποφάσισε υπέρ του Ηρακλή. Στο άκουσμα της απόφασης, οργισμένος ο Απόλλωνας μετέτρεψε τον άτυχο βοσκό σε πέτρα στο σημείο που στεκόταν! Έκτοτε, οι Αμβρακιώτες προσέφεραν θυσίες στον Απόλλωνα Σωτήρα, θεωρούσαν όμως ότι η πόλη τους ανήκει στον Ηρακλή. Στον Κραγαλέα προσέφεραν επίσης θυσίες εντόμων.

Ο απολιθωμένος Κραγαλέας | The petrified Kragaleus
[Les Métamorphoses d'Ovide, Paris 1698]

THE DIVINE PATRON OF THE CITY

Hidden underneath the modern city of Arta (Epirus, Greece) lies Ambracia, a “greek polis” (city-state) according to writer Pseudo-Skylax, that was founded by Corinthian colonists in the last quarter of 7th c. BC.

The myth

It was one day, more than 2.500 ago, in the land of Dryopis in Epirus, when Apollo, Artemis and Heracles were quarrelling over the patronage of Ambracia. And it was Cragaleus, a shepherd renowned for his wisdom and sense of justice, who would resolve their dispute. The three deities appeared before him while he was herding his flocks near the Baths of Hercules and asked him to decide which of the three deserved to become the patron of the city.

Apollo claimed that Ambracia belonged to him! His son Melaneus was the king of Dryopis and had a daughter called Ambracia, after whom the city was named. Apollo himself had also shown great favour to this city against attacks of the Epirotes and helped Ambracians arise against the tyrant Phalaecus. Finally, it was because of his oracles that Gorgus, son of Cypselus the tyrant of Corinth, led a settlement of colonists from Corinth to found Ambracia. On the whole, Apollo secured order, law and justice, for which the city worshipped him as Apollo Pythius Soter (Saviour).

Artemis alleged that she had acquired Ambracia with its consent. When Phalaecus had ruled as tyrant over the city, no one could kill him because of their fear of him. But it was she who helped the city eliminate him: one day when Phalaecus had gone hunting Artemis made a lion cub appear before him. The moment he took the little lion into his arms, its mother fell on him and ripped open his chest. Ever since Ambracians made expiatory offerings to the goddess as Artemis Hgemoni (the Leader) and set up an image of her as a Huntress.

Heracles in his turn stated that Ambracia and the whole of Epirus belonged to him. He recalled that it was him who pushed away Celts, Chaonians, Thesprotians and all the Epirotes when they tried to steal the cattle of Geryon that lived in the region of Ambracia. Moreover, he pointed out that the Corinthians who came to the region to found Ambracia are his descendants.

After hearing each god's arguments, Cragaleus decided in favor of Heracles. Enraged Apollo turned the shepherd into stone in the spot! Ever since, the Ambracians made sacrifices to Apollo Soter (the Savior), but consider that their city belongs to Heracles. They also offered to Cragaleus sacrifices of insects.